

Peter Cuijpers

Klap in je handen?

‘Alle volken, klap in de handen; juich voor God met luide vreugdezang’.

Psalm 47:2

We gaan in de handen klappen

We gaan zingen, dansen, klappen, springen en juichen voor Koning Jezus. Doe je ook mee? ¹ Het in de handen klappen is in bepaalde evangelische kringen de normaalste zaak van de wereld geworden. In de geloofsgemeenschap waarin ik ben opgegroeid, was dit tot voor kort een niet besproken onderwerp. Het in de handen klappen heeft echter ook daar zijn intreden gedaan. Persoonlijk ben ik hiermee geconfronteerd op een Bijbelbespreking ergens in het land. Voor de eigenlijke bespreking werden een aantal liederen gezongen. Op een gegeven moment gaf een broeder een ‘opwekkingslied’ op, dat we met elkaar hebben gezongen. De broeder die het lied met de gitaar begeleidde, riep ons enthousiast op om het lied de volgende keer te begeleiden met handgeklap. Hij onderbouwde zijn oproep met Psalm 47: ‘Als de volken al opgeroepen worden om voor God in de handen te klappen, zou dat dan niet voor ons gelden?’ Aldus zijn onderbouwing. Dit was voor mij het moment dat ik wel gedwongen werd om het handgeklap eens nader onder de loep te nemen.

¹ ‘The Choir Company’

Vernieuwingen

Als het om vernieuwingen gaat, kunnen we een voorbeeld nemen aan de Joodse gemeenschap in Berea (Hand. 17:10vv). Toen Paulus en Silas naar de synagoge in Berea gingen, verkondigden zij dat Jezus de Christus, de Messias is. Hij moest lijden en opstaan uit doden (vgl. Hand. 17:2-3). Dit was voor de Joden in Berea een nieuwe boodschap, het evangelie van God. Hoe reageerden de Joden op deze nieuwe boodschap? Zij ontvingen het woord met grote bereidwilligheid (Hand. 17:11). Als iemand met een nieuwe boodschap komt, of een bepaalde vernieuwing wil invoeren onder de gelovigen, moeten we niet meteen in paniek raken en tumult gaan veroorzaken (vgl. Hand. 17:5); tenzij de vernieuwing het fundament van het christelijk geloof aantast. Dat moet direct de kop ingedrukt worden!

In Berea liet men Paulus eerst uitpraten. Hij kreeg van hen de gelegenheid zijn nieuwe boodschap uit te dragen. Natuurlijk moet elke vernieuwing onderbouwd kunnen worden vanuit de Schrift. Evenals in Thessalonica onderhield Paulus zich met hen *uit de Schriften*. Vanuit Gods Woord toonde hij aan dat Jezus de Christus was, en dat de Christus moest lijden en opstaan uit de doden (Hand. 17:2-3). Verder staat hier dat zij dagelijks de Schriften onderzochten of die dingen zo waren (Hand. 17:11). Zij namen dus niet zomaar klakkeloos aan wat Paulus hun verkondigde. Nee, aan de hand van de Schriften werd onderzocht en bekeken of het wel allemaal klopte wat Paulus zei.

Vernieuwingen moeten altijd onderbouwd worden vanuit de Schrift. Als iemand iets nieuws wil invoeren en dit niet doet bij een open Bijbel, moeten we dit op voorhand afwijzen. Paulus kwam met de Schriften, zodat de Joden in Berea ook de gelegenheid hadden aan de hand hiervan te onderzoeken en te toetsen of deze dingen zo waren. *'Alle Schrift is door God ingegeven en nuttig om te leren, te weerleggen, te verbeteren en te onderwijzen in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen is, tot alle goed werk ten volle toegerust'* (2 Tim. 3:16). Als iemand ons vanuit de Schrift iets nieuws wil leren of onderwijzen, moeten we daarvoor openstaan (Hand. 17:11a). Wij op onze beurt kunnen dan vanuit de Schrift beoordelen of de vernieuwing de toets van de Schrift kan doorstaan. Zo niet, dan moeten we de vernieuwing afwijzen. We moeten zo iemand dan vanuit de Schrift kunnen weerleggen of verbeteren.

Psalm 47

Onze broeder onderbouwde zijn oproep met de Schrift. Dat is goed. Aan ons de taak om te onderzoeken of zijn oproep wel goed onderbouwd was. Is psalm 47 echt op de gemeente van toepassing? Is het nú de tijd om de volken op te roepen om voor de Koning in de handen te klappen? De psalmen 46-48 zijn overwinningsliederen, die in voortschrijdende vorm de gebeurtenissen beschrijven bij de terugkeer van Gods gezalfde Koning, Wiens heerlijkheid wordt getoond in psalm 45. Psalm 46 verwijst naar Armageddon en de overwinning van de Messias. In psalm 47 zien we de kroningsplechtigheid die daarop volgt. In psalm 48 zien we hoe het koninkrijk op de berg Sion wordt gevestigd.

Profetisch verwijst psalm 47 dus naar de regering van de Messias hier op aarde: het moment dat Hij over de volken zal gaan regeren en gezeten is op Zijn heilige troon (vs. 9). Dan is het moment aangebroken dat God, in de Persoon van de Heere Jezus, Koning zal zijn over heel de aarde (vs. 3, 8). Pas dán is het moment aangebroken dat Zijn vijanden gelegd worden tot een voetbank voor Zijn voeten (Hebr. 10:13). Het 'totdat' uit Hebr. 10:13 is nu nog niet aangebroken! Psalm 47:2 heeft betrekking op de *toekomende* eeuw, niet op de huidige eeuw (Hebr. 6:5). Dat geldt trouwens ook voor de krachten die daar genoemd worden! Daarbij is nog te vermelden dat de oproep wordt gericht aan de *volken*, niet aan Israël; laat staan aan de gemeente.

Deze oproep heeft alles te maken met de kroningsplechtigheid van de Koning (vgl. 2 Kon. 11:12). De heidenvolken worden straks in het duizendjarig vrederijk ertoe opgeroepen de Koning op heel de aarde te huldigen en eerbied te betonen (o.a. door te gaan klappen voor Hem). Zover ik kan zien is er nergens in het Nieuwe Testament een oproep om in de handen te klappen. Niet op aarde en ook niet in de hemel. Het handgeklap vinden we alleen terug in het Oude Testament. Of het is honend bedoeld (Job 27:23; Ezech. 25:6; Nah. 3:19); of het staat in verband met het huldigen of eren van de koning (2 Kon. 11:12; Ps. 47:2).

Israël en de volken hebben straks te maken met de komende Koning. Jezus is de Koning der Joden. Zo kwam Hij (Luk. 1:32-33). Zo is Hij gestorven (Matt. 27:37). En zo zal Hij terugkeren en regeren over Zijn volk Israël (Luk. 1:33), en via Israël over alle volken van de wereld. Nergens in de Schrift wordt Jezus de Koning van de kerk (de gemeente) genoemd. Onze relatie met de Heere Jezus stijgt ver uit boven het koningschap. Hij is de Bruidegom, wij zijn de bruid. De gemeente is de bruid van het Lam, dat geslacht is. Zo wordt zij aangeduid in het boek Openbaring. De bruid van de Koning is niet de gemeente, maar het herstelde Israël. Onze gemeenschap

is met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus, niet in Zijn karakter als de Koning! We kunnen dus vanuit de Schrift aantonen dat het handgeklap van psalm 47 te maken heeft met het koningschap van de Heere Jezus op aarde. Daaruit moeten we concluderen dat deze vernieuwing voor ons geen verrijking, maar een verarming is.

Wel of niet in de handen klappen?

Maar onze broeder zou kunnen aanvoeren dat hij het zo niet heeft bedoeld. Zo diep moeten we ook weer niet gaan graven; het was gewoon een oproep om meer 'leven in de brouwerij' te brengen. We mogen onze blijdschap toch zeker wel tot uitdrukking brengen door in de handen te klappen? In de wereld hoor je vaker van dit soort oproepen: 'clap your hands en stamp your feet' (klap in je handen en stamp met je voeten). Dit soort oproepen worden gedaan om de stemming erin te brengen. Het handgeklap is ook gebruikelijk bij Joodse feestgelegenheden (bruiloften e.d.).

We hebben hier dus met verschillende terreinen te maken: het wereldse terrein, het Joodse terrein en het christelijke terrein. In Nederland heeft de zgn. Opwekkingsbeweging uit de jaren zestig met de opwekkingsliederen ook het handgeklap ingevoerd. Die twee gaan hand in hand. In deze kringen wordt ook gedanst (het reidansen uit o.a. Ex. 15:20), en gehuppeld (2 Sam. 6:16). Er wordt met vlaggen gezwaaid: het opheffen van de banier (zie o.a. Ps. 62:10; Jes. 51:27). Al dit soort zaken vinden we ook in de wereld: dansen, hossen, vaandel dragen etc. Op deze beide terreinen – wereld en jodendom – is dit gebruikelijk. De Opwekkingsbeweging heeft dus elementen uit de wereld en het jodendom ingebracht in de christenheid. Het gevaarlijke daaraan is dat het hier niet gaat om 'fundamentele zaken'. Zij die ertegen protesteren worden echter wel meteen in een hoek gedrukt en krijgen het stempel 'fundamentalist' opgeplakt. Anderen maken je kleinerend uit voor broeder Doordacht enz. Maar is dit terecht?

De elementen van de wereld

Paulus rangschikt de bovengenoemde zaken onder de 'elementen van de wereld' (Kol. 2:20). De vraag die Paulus stelt is deze: 'Als u met Christus aan de elementen van de wereld bent afgestorven, waarom onderwerpt u zich, alsof u in de wereld leeft, aan inzettingen; raak niet en smaak niet en roer niet aan?' (Kol. 2:20-21). Wat zijn de elementen van de wereld? Dit is een omschrijving van de elementaire

bestanddelen (principes) van het systeem dat ‘de wereld’ heet; een van God afgericht systeem. Zowel in Kolossenzen 2 als in Galaten 4 gaat het om godsdienstig denken en handelen los van Christus, en dat is per definitie in overeenstemming met de mensen en dus werelds ².

Voor ons hebben deze ‘elementen’ afgedaan; met Christus zijn we eraan afgestorven. Wij zijn voor de wereld gekruisigd (Gal. 6:14). De sfeer waarin wij ons bevinden is ‘boven’ (Kol. 3:1-3; Fil. 3:20). De elementen, de principes, die boven gelden zijn anders dan hier beneden. De eredienst van Israël was aards, formeel en natuurlijk. Deze dienst bestond uit allerlei inzettingen en ceremoniën: raak niet en smaak niet en roer niet aan (Kol. 2:21). Israël aanbad Jahweh; de gemeente aanbidt de Vader (Joh. 4:23). Het uur waarin wij ons bevinden (Joh. 4:21), is van heel andere aard dan het uur waarin Israël zich bevond. Teruggaan naar een eredienst die bestaat uit allerlei uiterlijke vormen en ceremoniën is teruggaan in de tijd. Onze aanbedding is in geest en in waarheid (Joh. 4:23-24). Onze aanbedding is gééstelijk en niet natuurlijk; niet in het vlees (lichamelijk). Het in de handen klappen e.d. hoort bij de aanbedding in het vlees. Dat was de aanbedding die bij Jahweh hoorde. Maar de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden in geest en waarheid. God is een geest (Joh. 4:24); en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. Jeruzalem, de tempel met de daarbij behorende priesterdienst en offers etc. doen niet langer ter zake. De aanbedding waarop de Heere Jezus doelt is niet uiterlijk, maar *innerlijk*. De nadruk ligt op geest en waarheid, en niet op ons lichaam. Uiterlijk vertoon vindt God niet belangrijk.

De mens toch ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan (1 Sam. 16:7). De Vader kijkt in het verborgen (Matt. 6:4, 6, 18); al het uiterlijk vertoon kan voor het oog van de mensen indrukwekkend zijn, het oog van de Vader kijkt er echter dwars doorheen. Of het nu gaat om weldadigheid, bidden, vasten of aanbedding, de Vader kijkt in het verborgene en ziet of al deze godsdienstige zaken in geest en waarheid gebeuren.

Een van de lessen die we uit Mattheüs 6:1-18 kunnen trekken is deze: uiterlijk vertoon kan een prachtig middel zijn om ons mooier of geestelijker voor te doen dan we werkelijk zijn. De Heere Jezus zegt: Laat uiterlijke opsmuk maar weg, dat is niet wat de Vader zoekt. De verpakking oogt mooi voor de mensen, maar het gaat de Vader om de *inhoud*! De jудаïsten voerden een heel arsenaal aan wetten, voorschriften en tradities in. Zonder deze wetten en voorschriften kon in hun ogen de gemeente niet goed functioneren, ze waren nodig voor het functioneren van de

² G.H. Kramer; Bijbelstudies van Paulus aan de Kolossers.

gemeente en haar verhouding met God. Deze mensen bedoelden het misschien goed. Dit zou de gemeente ten goede komen! Het ging om de eer van God en het welzijn van de gemeente. Maar het waren geboden van mensen, dingen die wel een schijn van wijsheid hadden, maar uiteindelijk dienden tot bevrediging van het vlees (Kol. 2:22-23).

Zweten

Van al dat dansen, springen, huppelen, handgeklap en vlaggenzwaaien ga je zweten; je krijgt het er warm van! Maar in Ezechiël 44:15-18 zegt de Heere het volgende: *‘Maar de Levitische priesters, de zonen van Zadok (...) mogen Mijn heiligdom binnenkomen en zij mogen in de nabijheid van Mijn tafel komen om Mij te dienen en zij zullen hun taak ten behoeve van Mij vervullen. En het zal gebeuren, wanneer zij de poorten van de binnenste voorhof binnenkomen, dat zij linnen kleding moeten aantrekken. Zij mogen echter geen wol dragen wanneer zij in de poorten van de binnenste voorhof dienstdoen, en in het huis zelf. Linnen tulbanden moeten op hun hoofd zijn en linnen broeken om hun middel. Zij mogen zich niet zo omgorden dat zij gaan zweten.’*

De priesters moesten linnen kleren aandoen, die spreken van de gerechtigheden van de heiligen (Openb. 19:8). Zij mochten geen wol dragen, als zij dienst deden in de poorten van de binnenste voorhof of in het huis. Van wol ga je zweten. Wol is een product van het vlees; schapenwol komt voort uit het vlees van een schaap. Alles wat uit het vlees komt, of tot bevrediging van het vlees dient, heeft geen plaats in de binnenste voorhof waar het brandofferaltaar stond, of in het huis van God. Als wij stilstaan bij het brandofferaltaar, dat spreekt van het kruis waar Christus Zichzelf heeft geofferd, is handgeklap of gehuppel niet op zijn plaats. Ziet u het voor zich: priesters al huppelend rondom het brandofferaltaar, of springend en met handgeklap het heiligdom binnengaan? Nadab en Abihu, de zonen van Aäron, werden door vuur dat van de Heere uitging verteerd. Waarom? Omdat ze met 'vreemd vuur' voor het aangezicht van de Heere verschenen (Lev.10:1-2). De Heere betoonde Zich de Heilige (vs. 3).

Het huis van God is geen feestzaal, ook al willen velen dat ervan maken. We bevinden ons op heilige grond. Thuis trekt u uw ‘wollen’ trui maar aan; daar kunt u dansen, huppelen, springen, handenklappen en met vlaggen wapperen zoveel u maar wilt, maar niet in het huis van God. *‘U moet eerbied hebben voor Mijn heiligdom. Ik ben de HEERE’* (Lev. 19:30).

Hieron en Naos

In de binnenste voorhof en in het heiligdom is handgeklap e.d. dus niet op zijn plaats. Voor de duidelijkheid is het goed even stil te staan bij de twee Griekse woorden die naar de tempel verwijzen. De tempel bestond niet slechts uit één gebouw maar uit een reeks gebouwen, waarvan het heiligdom het middelpunt was. In de oorspronkelijke Griekse taal wordt dit duidelijk gemaakt. De schrijvers van de Schrift maken onderscheid tussen die twee door de woorden *hieron* en *naos* te gebruiken. *Hieron* verwijst naar het hele tempelcomplex, met alle gebouwen, zuilengangen en alle voorhofruimten waar handel werd gedreven in verband met de tempeldienst (zie Joh. 2:14vv). *Naos* is van toepassing op het tempelgebouw zelf, de opvolger van de tabernakel in de woestijn. Waar moeten we nu bijv. een Bijbelbespeking plaatsen? Als we de Bijbelbespreking in de context van het tempelcomplex bekijken, is het *hieron* (vgl. Luk. 2:46; 19:47). De kreupele die gezond gemaakt was, ging met Petrus en Johannes de tempel (*hieron*) binnen, terwijl hij wandelde en van blijdschap 'sprong' en God loofde (Hand. 3:8). De voorhof, die Salomo's voorhof werd genoemd, behoorde tot het hele complex (*hieron*). Hier kon dus ook gesprongen worden.

Salomo's voorhof was een groot buitenhof van de tempel, waar de menigten zich o.a. verzamelden voor gebed. Daar heeft de Heere Jezus Zich ook als de Goede Herder voorgesteld (vgl. Joh. 10:23, 27). Hier kon dus gebeden, gepreekt, gesprongen, of geklapt worden (hoewel dit laatste nergens wordt vermeld). Maar goed, als iemand van blijdschap kan opspringen, kan hij ook van blijdschap klappen! Dus is het voor ons toegestaan om in een Bijbelbespreking te klappen? Dit zou een al te voorbarige conclusie zijn. In Handelingen 3 bevinden we ons nog altijd op Joodse bodem. We moeten daarom voorzichtig zijn om het springen of klappen zonder meer op ons als christenen toe te passen. Het is een grensgeval. De stap van *hieron* naar *naos* is klein! We zien in de praktijk dat deze grens snel wordt overschreden.

Persoonlijk ben ik van mening dat de Schrift leert dat handgeklap in de eredienst niet op zijn plaats is. Dáár kan het absoluut niet. De Bijbelbespreking is een grensgeval. De Schrift geeft voor een christen in elk geval géén aanwijzing om in de handen te klappen. Het handgeklap etc. hoort thuis op Joods en werelds terrein. We blijven het dichtst bij de Schrift om het daar dan ook te laten. Als we Paulus in zijn brieven volgen, heeft hij er alles aan gedaan om zowel judaïstische als heidense elementen uit de gemeente te weren. Moeten wij dan wat Paulus heeft afgebroken, opnieuw gaan opbouwen? Ik denk dat die vraag redelijk is, en dat ik hiermee ook aangeef hoe ik over de goed bedoelde oproep van onze broeder denk!

